

ЗГОДА ТА НЕЗГОДА ЯК ОБ'ЄКТ ЛIНГВIСТИЧНИХ ДОСЛIДЖЕНЬ

У статті розглянуто мовленнєве явище згоди / незгоди як об'єкт лінгвістичних розвідок в українському та зарубіжному мовознавстві. Проаналізовано перші розвідки, які присвячені дослідженню згоди / незгоди як реченню, слову-реченню, нечленованому реченню. З'ясовано, що однослівна згода / незгода науковцями розглядалася як стверджувальні / заперечні нечленовані речення, які номінуються словами-реченнями і виражаються частками, модальними конструкціями, вигуками та фразеологічними зворотами. Також була звернена увага на дослідження згоди / незгоди як мовленнєвого акту та мовленнєвого жанру.

Ключові слова: згода, незгода, нечленовані речення, слова-речення, мовленнєвий акт, мовленнєвий жанр.

Рябокiнь Н. А. *Согласие и несогласие как объект лингвистических исследований.*

В статье рассмотрено речевое явление *согласия / несогласия* как объект лингвистических исследований в украинском и зарубежном языкознании. Проанализированы первые исследования, посвященные *согласию / несогласию* как предложению, слову-предложению, нечленованому предложению. Выяснено, что однословное *согласие / несогласие* учеными рассматривалось как утвердительные / отрицательные нечленованные предложения, которые номинируются словами-предложениями и выражаются частицами, модальными конструкциями, междометиями и фразеологическими оборотами. Также было обращено внимание на исследования *согласия / несогласия* как речевого акта и речевого жанра.

Ключевые слова: согласие, несогласие, нечленованные предложения, слово-предложение, речевой акт, речевой жанр.

Riabokin N.O. *Agreement / Disagreement as the Object of Linguistic Research.* The first researches in the Ukrainian language are devoted to the studying of agreement / disagreement as a sentence, word-sentence, non-divided sentence. As for communicative orientation words-sentences are divided into affirmative, negative and others. Affirmative, in turn, depending on their function in connected speech are divided into four groups: a) proper affirmative; b) affirmative words-sentences represented by words okay, yeah, uh huh, right, etc.; c) word-sentences that the speaker uses not only to claim or agree about anything, but at the same time to conclude the information heard, seen, expressing the general attitude to it; e) words-sentences, which confirm the speculation, the views of the speaker. Negative word-sentences are actually divided into proper negative, negative word-sentences, which show disagreement and proposal or argument of the speaker and into negative word-sentences, which the speaker denies himself or herself.

One-word agreement / disagreement has been seen as an affirmative / negative non-divided sentences that are nominated by word-sentences. Non-divided sentences can be expressed by particles, modal structures, interjections and idioms that express modal-logic meaning of agreement / disagreement.

Further agreement / disagreement is analyzed as a speech act based on different languages. All scientists who are engaged in research of speech phenomena agree that: 1) the basic form of agreement and disagreement design is a dialogical unity; 2) category of agreement and disagreement serves to express acceptance or adoption of the views of the speaker; 3) in semantic terms in this category modal evaluation of the expression of interlocutor about the compliance or non-compliance reality is shown.

Also agreement / disagreement expressions are studied as a speech genre, particularly as a part of non-confronted / confronted speech genres.

Thus, the speech phenomenon of agreement / disagreement is studied by linguists as the sentence, expression, speech act and speech genre.

Key words: agreement, disagreement, non-divided sentences, words-sentences, speech act, speech genre.

Незважаючи на те, що явище *згоди / незгоди* досліджувалося на матеріалі різних мов вітчизняними та зарубіжними науковцями [3; 20; 23; 6; 14; 25; 24], до цього часу залишається нез'ясованою низка питань: згода / незгода — це речення чи висловлювання, мовленнєвий акт чи мовленнєвий жанр? Саме тому ми ставимо за мету розмежувати одиниці на позначення згоди / незгоди з огляду на історію вивчення цього явища.

Насамперед зосередимо нашу увагу на конструкціях зі значенням «згода», «незгода» як висловлюваннях або реченнях, словах-реченнях, що активно досліджувалося та досліджується українськими [28; 8; 11] та російськими мовознавцями [14; 19; 20].

Нечленовані речення, у складі яких виокремлювалися лексеми із семантикою *згоди / незгоди* описувалися й аналізувалися українськими мовознавцями вже з середини ХХ століття [28; 8; 13; 7; 11]. Розлогу класифікацію *слів-речень* (нечленованих речень) знаходимо в академічній праці «Сучасна українська літературна мова. Синтаксис» за головною редакцією І. К. Білодіда [28: 289–303] та підручнику «Синтаксис української мови» за ред. П. С. Дудика та Л. В. Прокопчук [11: 315–329]. За комунікативною зорієнтованістю *слова-речення* поділяються на стверджувальні, заперечні, питальні, спонукальні, емоційно-оцінні [28: 290; 11: 317]. Стверджувальні, у свою чергу, залежно від їх функції у зв'язному мовленні поділяються на чотири групи:

а) власне стверджувальні, «що виступають як пряма і водночас позитивна відповідь на поставлене запитання» [28: 291; 11: 317]. Ці *слова-речення* можуть виражатися за допомогою *Так* (рідше *Да*), *Еге*, *Ага*, *Атож* тощо, з повним або частковим повтором попередньої репліки чи без нього;

б) стверджувальні *слова-речення* представлені словами *добре*, *гарзд*, *так*, *угу*, *правильно* та ін. Вони виражають модальне значення *згоди* з чим-небудь. Ця група репрезентує *згоду* з пропозицією, думкою, міркуванням співрозмовника, представлених у власне- та оклично-стверджувальних і спонукальних репліках [28: 293; 11: 319];

в) *слова-речення*, якими мовець не тільки що-небудь стверджує чи погоджується з чим-небудь, а водночас підсумовує почуте, побачене, виражаючи в такий спосіб своє загальне ставлення до нього [28: 294; 11: 319–320]. Такі «підсумкові» стверджувальні конструкції представлені усталеними в мові нерозкладними словосполучками: *Отаке-то діло! Так воно і є! Ще б пак! Ше й як!* тощо;

г) *слова-речення*, якими підтверджуються міркування, погляди самого мовця, наприклад: *Ви викликаєте в мене надзвичайно благородне хвилювання... Так!* (О. Корнійчук) [28: 295] *Так, так, так! Голова у батюшки... Боже мій, яка голова!* (І. Микитенко) [11: 320]. Актуальними для даного дослідження є перші три групи *слів-речень*, тому що саме вони виконують функцію позитивної репліки-реакції на репліку-стимул, а *слова-речення* четвертої групи характерні лише для «монологів, зовнішнього і внутрішнього мовлення персонажів» [28: 296; 11: 320].

Заперечні *слова-речення* поділяються на власне заперечні, які виражають *незгоду* з чим-небудь висловлюванням, і ті, що заперечують сказане самим мовцем:

а) власне заперечні функціонують як прямі заперечні відповіді на поставлене запитання, виражаючись за допомогою *Ні, Ані*;

б) заперечні *слова-речення*, що ними передається незгода з пропозицією чи міркуванням співрозмовника: *неправда, неправильно* і под.;

в) заперечні *слова-речення*, якими мовець заперечує самому собі: *Ні* [28: 295–296; 11: 321–322], наприклад: *Скажи, будь ласка... а ти була там хоч раз? Ні! Ну й погане ж ти, я скажу тобі, дівчисько* (О. Гончар) [11: 322].

І. Р. Вихованець, так само як і в описаних вище працях, розглядав однослівну *згоду / незгоду* як нечленовані речення, номінуючи їх словами-реченнями. Дослідник зазначав, що «нечленованими реченнями (словами-реченнями) називають речення, виражені частками, модальними словами і вигуками» [8: 100]. Усі нечленовані речення поділяються на:

а) нечленовані речення, виражені частками стверджувальні (*Так, Еге, Атож, Авжеж* та ін.) і заперечні (*Ні*) та ін.;

б) нечленовані модальні речення (*Ну, добре*);

в) нечленовані речення, виражені вигуками (*Геть! Годі! Гайда!* тощо).

Мовленнєві засоби, які репрезентують *згоду* чи *незгоду*, представлені в усіх трьох групах речень, наприклад: 1) *Так; Еге; Ні*; 2) *Добре; Неправда* тощо.

В україністиці *згода* та *незгода* розглядається в працях О. П. Куш «Категорії ствердження і заперечення в українській мові» [15]. Авторка виявляла особливості реалізацій категорій ствердження й заперечення в усій системі синтаксично нечленованих речень, специфіку морфологічного вираження стверджувальних і заперечних нечленованих конструкцій і своєрідність властивої їм семантики, особливостей функціонування. «Стверджувальний різновид нечленованих речень морфологічно представлений словами *Так, Отож, Авжеж, Добре, Звичайно, Правда, Гарзд, Ще б пак, Точно, Правильно, Аякже, Та вже ж, Отож-бо* і т.д.» [15: 6]. Функція стверджувальних конструкцій «полягає в ствердженні, позитивній відповіді на поставлене питання; ними підтверджується певна думка одного із співрозмовників» [15: 6]. А «заперечні нечленовані речення (слова-речення) поділяються на власне заперечні; на слова-речення, що виражають незгоду з чийм-небудь висловленням й на слова-речення, що заперечують сказане самим мовцем», наприклад: *Ні, Аніскілечки, Неправильно* та под. [15: 14]. За своєрідністю лексико-граматичних засобів ці нечленовані речення поділяються на такі групи:

а) нечленовані речення, виражені частками (*Так; Отож; Аякже; Ні* та ін.);

б) нечленовані речення, виражені модальними словами (*Можливо; Звичайно; Сумнівно; Малоймовірно; Навряд* та ін.);

в) нечленовані речення, виражені вигуками (*Так-так! Що ви! Ні-ні!*);

г) нечленовані речення, виражені фразеологічними зворотами (*А чому б ні? Кишка коротка! Ситий голодному не товариш! Де там!* та ін.) [15: 4–18].

Отже, стверджувальні та заперечні *слова-речення* (нечленовані речення) є особливими, гранично стислими, синтаксично неструктурними мовними одиницями, що виражають різні модально-логічні значення, зокрема *згоду / незгоду*.

В. Ф. Кіпріянов, працюючи над нечленованими реченнями в російській мові, також звертав увагу на конструкції *згоди / незгоди*, які можуть репрезентуватися частками, модальними словами, вигуками тощо, і функціонувати як нечленовані речення («Да»; «Нет»; «Конечно»; «Вот еще!» та ін.) [14]. Т. А. Остапенко аналізувала комунікативно-прагматичний потенціал нечленованих речень та запропонувала їх функціонально-комунікативну класифікацію. На «основі семантики й функціональної направленості виокремлюються 16 функціонально-семантичних груп нечленованих речень, де *згода* та *незгода* належать до першої групи (*Да, Ну да, Конечно, Так точно, Нет, Ну уж нет, Никак нет, Вздор, Как бы не так*»), а *згода* та компроміс — до дев'ятої (*Ну да ладно, Ради бога*) [21: 136–146].

Л. Л. Нейленко в першому розділі дисертації описує *згоду* та *незгоду* як висловлювання на ґрунті англійської мови [19: 20–38]. *Згоду* та *незгоду* дослідниця зараховує до консенсусних мовленнєвий акт, що є основою для консенсусної комунікації. *Згода*, залежно від засобів її вираження, поділяється на прямономінативну (експліцитну) (*agree*; модифікатори: *fervently, gently, dryly, grudgingly, conciliatingly, hastily, enthusiastically, pleasantly*) та непрямономінативну (імпліцитну) (*yes, right, all right, of course, true, okay, sure, no, certainly, I don't mind, indeed, maybe, I'd love / like to, (very) good, (very) well, I will, if you like, no doubt, with pleasure, exactly, possibly, as you like, perhaps, surely, a good idea, please, delighted, absolutely, I'll try, (very) likely, why not?, if you wish, maybe, assuredly, that'll be nice, if you want to, if you please, completely, precisely, evidently, not a bit.*) [19: 42–80; 84; 139].

Згоду / незгоду як мовленнєвий акт починають виокремлювати із низки інших актів зарубіжні вчені. Зокрема, перші спроби класифікації мовленнєвих актів були здійснені Дж. Остіном, який називав п'ять груп ілокутивних актів в англійській мові: вердиктиви, ексерситиви, комісиви, біхебітиви, експозитиви [22: 119]. До експозитивів він зараховує й висловлювання на зразок *Я погоджуюсь, Я заперечую*, що демонструють акт *згоди* та *незгоди*. Наступна класифікація, в основу якої покладений критерій реакції адресата, тобто ефект, що створюється за допомогою висловлення, була створена в 60-ті роки ХХ століття Дж. Сьорлем [26: 181–185], який розрізняв репрезентативи (асертиви), директиви, комісиви, експресиви та декларативи. Перформативи *погоджуюсь / не погоджуюся* він зараховував до комісивів.

Серед російських лінгвістів класифікацію перформативів розробив Ю. Д. Апресян у праці «Перформативи в граматиці та словнику» [2: 199–217]. В основу покладено твердження, що значення перформативності дієслова визначається його вживанням, перформативним контекстом, тому основні характеристики слів-дій мотивуються первинними особливостями перформативних висловлювань: нетривалістю, еквіакціональністю, інтенціональністю та унікальністю тощо. Ю. Д. Апресян виокремлює 15 класів дієслів, серед яких є також одиниці на позначення *згоди* й *заперечення*. Саме цей клас дієслів є мовним індикатором мовленнєвих актів *згоди* та *незгоди*.

Місце мовленнєвих актів *згоди / незгоди* в системі інших мовленнєвих актів визначав С. А. Терихов при вивченні комісивних висловлювань

в англійській мові та аналізуючи конфронтаційні аргументативні акти й раховували їх до комісивів [29]. О. М. Січкара, досліджуючи кінетичні невербальні компоненти в німецькій й українській мовах і мовленнєві акти, які вони супроводжують, «серед репрезентативних мовленнєвих актів розрізняє такі підтипи: акти відповіді, згоди, незгоди» [27: 121].

Згоду / незгоду як мовленнєвий акт вивчали П. А. Афанасьєв, І. М. Рудик, А. Д. Зербіно на основі англійської мови [3; 24; 12]; О. В. Озаровський, Т. М. Свірідова у російському діалогічному мовленні [23; 25]. Н. Ф. Баландіна досліджувала чеські прагматичні кліше, зокрема й негопозитивні [4], Е. М. Андрієвська – інтонаційне вираження категорії *згоди / незгоди* у французькому діалогічному мовленні [1]. Ця низка досліджень присвячена аналізу функціонально-семантичних властивостей мовленнєвих актів позитивної та негативної реакції, які виражають *згоду / незгоду* в процесі діалогічної взаємодії між співрозмовниками. Зокрема, І. М. Рудик проаналізувала в своїй дисертації англійські типізовані, рекурентні та вільномодельовані структури, які реалізують мовленнєві акти *згоди / незгоди* [24]. Продовжила роботу над класифікацією цих мовленнєвих актів в сучасній англійській мові А. Д. Зербіно, яка модифікувала класифікацію мовленнєвих актів української дослідниці та науковця О. В. Яшенкової. За кількістю ілокутивних сил авторка виділяє «прості (мають лише одну ілокутивну силу, наприклад: *згода-згода, незгода-незгода*) і гібридні мовленнєві акти *згоди / незгоди* (поєднують ілокутивні сили двох різних актів: *згода-схвалення, незгода-докір* та ін.) [12: 20].

Усі вчені, які займаються дослідженням цих мовленнєвих явищ, погоджуються з тим, що:

- 1) базовою формою конструкції *згоди і незгоди* є діалогічна єдність;
- 2) категорія *згоди та незгоди* слугує для вираження прийняття або неприйняття поглядів мовця;
- 3) у семантичному плані в цій категорії відображається модальна оцінка висловлювання співрозмовника стосовно відповідності чи невідповідності дійсності [12: 19].

М. М. Бахтін серед тридцяти мовленнєвих жанрів називає і *згоду та незгоду* [5: 54]. О. В. Дерпак аналізує конфронтативні мовленнєві жанри, як «типізовані схеми мовленнєвої дії, закріплені в суспільному обігу, що мають специфічну притаманну їм тематику, побудову та стилістичне забарвлення. Конфронтативними щодо інтенційної спрямованості можуть бути як ініціативні, так і реактивні мовленнєві дії» [10: 7]. Серед суто реактивних підтипів мовленнєвих жанрів авторка виокремлює *незгоду, відмову, заперечення*, і також «жанри, реактивну природу яких визначає ситуація спілкування (наприклад, докір у відповідь на незгоду співрозмовника або ж заборона як словесне табу у відповідь на лайку тощо)» [10: 7].

Отже, мовленнєве явище *згоди / незгоди* вивчалось лінгвістами як речення, висловлювання, мовленнєвий акт та мовленнєвий жанр. Розглядаючи різні підходи в дослідженні *згоди / незгоди* ставимо за мету проаналізувати комунікативно-прагматичний і структуро-семантичний потенціал цих мовленнєвих актів в українському діалогічному мовленні.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Андрієвська Е. М.** Інтонаційне вираження категорії згоди / незгоди у французькому діалогічному мовленні (експериментально-фонетичне дослідження) [Текст] : дис... канд. філол. наук : 10.02.05 / Елла Миколаївна Андрієвська ; Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2001. — 208 с. 2. **Апресян Ю. Д.** Перформативи в граматиці і словаре [Текст] / Ю. Д. Апресян // Избранные труды : в 2-х т. — М. : Школа «Языки русской культуры», 1995. — Т. 2. — С. 199—218. 3. **Афанасьев П. А.** Выражение подтверждения и отрицания в ответных репликах в современном английском языке [Текст] : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.04 / П. А. Афанасьев ; Московский гос. пед ин-т им. В. И. Ленина. — М., 1966. — 30 с. 4. **Баландіна Н. Ф.** Функції і значення чеських прагматичних кліше в комунікативному контексті : монографія [Текст] / Н. Ф. Баландіна. — К. : АСМІ, 2002. — 332 с. 5. **Бахтин М. М.** Проблема речевих жанров [Текст] / М. М. Бахтин // Собрание сочинений. Работы 1940-х-нач. 1960-х годов. — М. : Русские словари, 1996. — Т. 5. — С. 159—206. 6. **Бровеев О. Г.** Вопросно-ответные диалогические единства с репликами подтверждения и отрицания в современном английском языке [Текст] : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.04 / О. Г. Бровеев. — Калинин, 1979. — 16 с. 7. **Вінтонів М. О.** Нечленовані речення в сучасній українській мові [Текст] / М. О. Вінтонів // Мовознавчий вісник : зб. наук. — Черкаси, 2008. — Вип. 6. — С. 44—48. 8. **Вихованець І. Р.** Граматика української мови. Синтаксис : підручник [Текст] / І. Р. Вихованець. — К. : Либідь, 1993. — 368 с. 9. **Галактионова І. В.** Средства выражения согласия / несогласия в русском языке [Текст] : автореф. дис... канд. філол. наук. : 10.02.01 / Ирина Владимировна Галактионова ; Московский гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. — М., 1995. — 24 с. 10. **Дерпак О. В.** Конфронтативні мовленнєві жанри: комунікативно-прагматичні та мовні аспекти (на матер. укр. англ. та польськ. мов) [Текст] : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.15 / Олена Володимирівна Дерпак ; Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2005. — 16 с. 11. **Дудик П. С.** Синтаксис української мови : підручник [Текст] / Петро Семенович Дудик, Людмила Володимирівна Прокопчук. — К. : ВЦ «Академія», 2010. — 384 с. 12. **Зербіно А. Д.** Специфіка типологізації мовленнєвих актів згоди / незгоди у сучасній англійській мові [Текст] / А. Д. Зербіно // Наукові записки. Серія «Філологічна». — Острого : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія». — Вип. 19. — 2011. — С. 18—24. 13. **Каранська М. У.** Синтаксис сучасної української літературної мови [Текст] / М. У. Каранська. — К. : Либідь, 1995. — 312 с. 14. **Кипріянов В.Ф.** Проблеми теорії частей речи и словокоммуникативы в современном русском языке / В.Ф. Киприянов. — М., 1983. — 102 с. 15. **Куш О. П.** Категорії ствердження і заперечення в українській мові [Текст] : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.01 / Ольга Петрівна Куш ; Дніпропетровський нац. ун-т. — Д. — 2002. — 20 с. 16. **Любимова М. К.** Интенциональные смыслы согласия и несогласия в русских и немецких дискурсах совещаний и переговоров [Текст] : дис... канд. філол. наук : 10.02.19 / Мария Константиновна Любимова ; Тамбовский гос. техн. ун-т. — Тамбов, 2005. — 196 с. 17. **Маєвська Л. І.** Макромовленнєвий акт взаєморозуміння: засоби об'єктивації та прагматичний контекст (на матеріалі сучасної нім. мови) [Текст] : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.04 / Л. І. Маєвська. — К., 2004. — 20 с. 18. **Михайлова Е. А.** Многокомпонентные реплики-частицы, выражающие согласие, несогласие и верификацию в русской диалогической речи [Текст] : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.01 / Е. А. Михайлова. — Казань, 1999. — 16 с. 19. **Нейленко Л. Л.** Семантико-прагматические свойства высказываний со значением согласия (на материале английского диалога) [Текст] : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Любовь Леонидовна Нейленко ; Пятигорский гос. линг. ун-т. — Пятигорск, 2004. — 219 с. 20. **Озаровский О. В.** Способы выражения согласия и несогласия в современном русском языке [Текст] / О. В. Озаровский // Русский язык в национальной

школе. – 1974. – № 6. – С. 70–75. 21. **Остапенко Т. А.** Коммуникативно-прагматический потенциал нечленяемых предложений в современном русском языке : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / Остапенко Татьяна Анатольевна; [Место защиты: Белгород. гос. ун-т]. – Белгород, 2008. – 210 с. 22. **Остин Дж.** Слово как действие / Дж. Остин // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1986. – Вып. № 17 : Теория речевых актов. – С. 22–130. 23. **Поройкова Н.И.** Функционирование средств выражения согласия-несогласия в диалоге [Текст] / Н.И. Поройкова // Функциональный анализ грамматических категорий и единиц : сб. науч. тр. – Л., 1976. – С. 102–115. 24. **Рудик І. М.** Комунікативно-прагматичні типи висловлювань зі значенням згоди / незгоди в сучасній англійській мові : дис... канд. філол. наук : 10.02.04 / Ірина Миколаєвна Рудик; Житомирський держ. пед. ун-т. ім. І. Франка. – Житомир, 2000. – 174 с. 25. **Свиридова Т. М.** Выражение согласия-несогласия лексико-синтаксическими средствами [Текст] : автореф. дис... канд. филол. наук : 10.02.01 / Тамара Михайловна Свиридова ; Елецкий гос. ун-т им. И. А. Бунина. – М., 1994. – 22 с. 26. **Серль Дж.** Классификация иллокутивных актов [Текст]: Пер. с англ. / Дж. Серль // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1986. – Вып. № 17 : Теория речевых актов. – С. 170–194. 27. **Січкарь О.М.** Кінетичні невербальні компоненти в німецькій і українських мовах. – Філологічні науки. – С. 120 – 122. 28. **Сучасна українська літературна мова.** Синтаксис [Текст] / за заг. ред. АН УРСР Івана Костянтиновича Білодіда. – К. : Наук. думка, 1972. – 516 с. 29. **Терихов С.А.** Средства выражения и контексты функционирования конфронтационных аргументативных актов: – дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01 / С. А. Терихов. – Пятигорск, 1995. – 170 с.

Рябокін Наталія Олександрівна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри перекладу та іноземних мов, Полтавський інститут економіки і права, Україна, м. Полтава, пр. Першотравневий 19/2.

Тел. +38 066-321-71-84

E-mail: n_werbowa@mail.ru

<https://orcid.org/0000-0001-5950-8798>

Riabokin Nataliia Oleksandrivna – Ph.D in Philology, Associate professor, Head of the Translation and Foreign Languages Department, Poltava Institute of Economics and Law, Ukraine, 36000, Poltava, Pershotravnevyi Ave. 19/2.